

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของชาติไทย ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ นับถือพระพุทธศาสนา ปัจจุบันด้วยสาเหตุหลายประการ ได้ส่งผลให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่มีปัญหา เช่น ปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการเบียดเบียนแย่งชิงทรัพย์สินของกันและกัน ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาการนอกใจ คู่สมรส ปัญหาการถือโกงด้วยกลและวิธีการต่าง ๆ ปัญหาการมั่วสุมเสพสิ่งเสพติดของคนในสังคม เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้เพิ่ม และทวีความรุนแรงขึ้นทุกวัน จนกลายเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไขได้ ปัญหาที่กล่าวถึงนี้ ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดมาจากการล่องละเมิดศีล 5 ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษยชาติตามหลักการของพระพุทธศาสนา จากผลการวิจัยของสำนักวิจัย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ เรื่องการสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ของเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การที่มีความรู้ศีล 5 น้อย ถือว่าเป็นการบกพร่อง เป็นการไม่เกื้อกูลให้เยาวชนได้ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาเบื้องต้นได้อย่างเหมาะสม อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามศีล 5 เพราะทำให้ต้องฝืนใจ (สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540 : 103) ศีล 5 เป็นมนุษยธรรม คือธรรมของมนุษย์ ที่มีความตั้งใจที่จะงดเว้นจากความชั่ว ความทุจริตทางกายและวาจา รวมทั้งสิ่งไม่ดีทุกประการ (พระเทพเวที, 2532 : 206) เพราะคนเราจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้น มิใช่ว่าจะเกิดมาเป็นมนุษย์เท่านั้น จะต้องมึธรรมสำหรับมนุษย์อีกด้วย ซึ่งศีล เป็นการรักษากาย วาจา และใจ ให้สงบและเยือกเย็น เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ และเป็นข้อปฏิบัติเพื่อสังคมที่ร่มเย็น (สมเด็จพระญาณสังวร, 2538 : 30)

พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาเห็นว่า โลกนี้จะสงบร่มเย็นเมื่อคนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนกันทางกาย วาจา อันมีพื้นฐานมาจากใจ การกระทำใด ๆ ที่พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นการกระทำที่ชั่วหรือที่ชั่ว คำตอบสำหรับบรรพชาผู้ครองเรือนทั่วไปนั้นอยู่ในศีล 5 และศีล 5 ถือเป็นการปฏิบัติตามแนวพระพุทธศาสนาขั้นต้น หากประพฤติปฏิบัติตามกันไม่ได้ ก็จะไม่ได้อะไร

ประโยชน์จากการเป็นพุทธศาสนิกชน ซึ่งศีล 5 นี้ มีอิทธิพลต่อสังคมมาก เพราะจัดเป็นบรรทัดฐานทางสังคมด้านศีลธรรมของพุทธศาสนิกชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การรักษาศีล 5 จึงเป็นการกระทำความดี ทำให้ผู้ที่รักษาศีล มีคุณสมบัติ มีความสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และส่งเสริมชุมชนต่าง ๆ ให้อยู่ร่วมกันด้วยความเป็นระเบียบ ศีล 5 มีประโยชน์โดยรวมนับ 2 ด้าน คือ 1) เพื่อความสงบสุขของสังคม คือ เพื่อป้องกันการล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น อันจะส่งผลให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ความหวาดระแวง และความวุ่นวายต่าง ๆ ในสังคม 2) เพื่อพัฒนาจิตใจของผู้ที่ถือศีลนั่นเอง เพราะศีล 5 นั้น ถูกบัญญัติขึ้นมา เพื่อควบคุมไม่ให้มีการแสดงออกทางกาย หรือวาจา ไปในทางที่ตอบสนองอำนาจกิเลส หากพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในแนวทางนี้ จะตอบสนองกับการแก้ไขปัญหาในระดับชาติ โดยเน้นการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา สนับสนุนต่อยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา และวิกฤตการณ์ในสังคมไทย เป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพระบรมราโชวาทในพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงมีพระราชดำรัสด้วยความห่วงพระทัยว่า “ปัญหาที่สั่งสมมานานจะไม่ได้รับการแก้ไขและจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในสังคมไทย หากการพัฒนาประเทศยังคงยึดเศรษฐกิจเป็นศูนย์กลางแทนการพัฒนาคนที่มีคุณภาพของสังคม” (ธนิต อยู่โพธิ์. 2540 : 98) บรรทัดฐานชีวิตคุณธรรมในสังคมไทย มีที่มาจากหลักคำสอนในพุทธศาสนาซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานในวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งอนุমানได้จากการดำเนินชีวิตตามปกติของชาวไทย พุทธ แนวทางคุณธรรมพื้นฐานดังกล่าวได้แก่ ศีล 5 คือ ไม่มุ่งทำร้ายผู้อื่น ไม่ทุจริตฉ้อโกง ไม่ประพฤตินอกใจ ไม่หลอกลวงกล่าวเท็จ และไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดให้โทษต่าง ๆ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2540 : 11) หากพิจารณาในรายละเอียดของคุณธรรมพื้นฐาน 5 ประการขั้นต้น แล้วจะพบว่า คุณธรรมดังกล่าว มีแต่จะเสริมสร้างให้สังคมอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข และยังเป็นการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ชุมชน และสังคม ถ้าคนในโลกล้วนต่างคน ต่างไม่มีศีลกันแล้ว จะเห็นได้ทันทีว่า เป็นภาวะที่ทนไม่ได้ ตัวเองก็ทนตัวเองไม่ได้ เมื่อตัวเองไม่มีศีล ตัวเองจะทน(พฤติกรรม)ตัวเองไม่ได้ ถ้าคนไม่มีศีลกันแล้ว จะเกิดเสียดังใจของสังคมมากขึ้น (พุทธทาสภิกขุ. 2540 : 35)

การสร้างความสุขให้เกิดแก่คนในชาตินั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งฟื้นฟูสภาพจิตใจ ส่งเสริมให้เกิดการปลูกฝังคุณธรรมให้กับสังคม ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญได้แก่กลุ่มเยาวชน เพราะเยาวชนเป็นวัยที่พร้อมสำหรับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา (อนงค์ ชีระพันธุ์. 2544 : 26) ซึ่งหากได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง และได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม ย่อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังที่สำคัญ

ของชาติ ฉะนั้นความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตามศีล 5 ของเยาวชนไทย ถือเป็นค่านิยมซึ่ง
ในด้านคุณธรรมพื้นฐานที่พุทธศาสนิกชนพึงปฏิบัติ

จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่มีสถานศึกษามากจนได้รับการขนานนามว่า
“ตักสิลานคร” จึงมีนักศึกษาจำนวนมากเข้ามาเรียน และนอกจากนั้นยังมีสถานที่ให้บริการ
ที่ส่งเสริมให้เกิดการละเมิดศีล 5 อยู่มากหลายในตัวจังหวัด อันจะทำให้ให้นักศึกษามีพฤติกรรม
ที่ไม่พึงประสงค์ และประพฤติดศีล 5 ซ้ำ อยู่เป็นเนืองนิตย์ ผู้วิจัยเป็นพระภิกษุสงฆ์
ซึ่งมีหน้าที่ในการสั่งสอนอบรมให้คนเป็นพลเมืองดี ไม่ประพฤติดศีลธรรม จึงต้องการ
วิจัยเพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษา
อยู่สถาบันอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2552 อันจะเป็นข้อมูลการสำรวจ
ขั้นต้น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสนับสนุนและปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม
แก่เยาวชนไทย จะได้เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสันติสุขและความมั่นคงของชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5
และมีการรักษาศีล 5 มากน้อยเพียงใด
2. นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ และสถาบันการศึกษา
ที่แตกต่างกัน มีความรู้ และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างกันหรือไม่
3. นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม มีปัญหาและข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับการรักษาศีล 5 อย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
ในจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษา
ระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ และสถาบันการศึกษา
3. เพื่อทราบปัญหา และข้อเสนอแนะในการรักษาศีล 5 ของนักศึกษา
ระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่มีเพศ และสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ และพฤติกรรมการรักษาสีล 5 ที่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่
 - 1.1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - 1.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 - 1.3 สถาบันการพลศึกษามหาสารคาม
 - 1.4 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่
 - 2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี ในจังหวัดมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 47,685 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง มาจากนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ทุกชั้นปีในจังหวัดมหาสารคาม ที่ได้จากการคำนวณหาจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973 : 727) จำนวน 397 คน และเพื่อให้ง่ายต่อการกำหนดโควต้า แล้วสุ่มแบบบังเอิญ ผู้วิจัยจึงได้ปรับเป็น 400 คน และนำมาศึกษาสถาบันการศึกษาระดับ 100 คน
3. ขอบเขตด้านเนื้อหาตัวแปร ที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ จำนวน 2 ตัวแปร คือ เพศ และสถาบันการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดมหาสารคาม
 - 3.2 ตัวแปรตาม คือ ความรู้ และพฤติกรรมการรักษาสีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรู้เกี่ยวกับสีล 5 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการรักษาสีล 5 อย่างชัดเจน ว่าการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาจะงควั้นอย่างไร ถึงจะถูกหรือผิดจากการปฏิบัติตามหลักการรักษาสีล 5 ในการวิจัยนี้ ได้กำหนดกรอบความรู้เกี่ยวกับสีล 5 ไว้ชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ห้ามฆ่าสัตว์ คือ การฆ่าสัตว์ใหญ่มีโทษมากกว่าฆ่าสัตว์เล็ก การฆ่าสัตว์ที่ฆ่าทำร้ายเรา ผิดศีลข้อ 1 ชกต่อยกันไม่ถึงตาย ผิดศีลข้อ 1 เกมส่กีฬาที่เบียดเบียนสัตว์ทุกอย่าง ผิดศีลข้อ 1 สัตว์ทุกชนิดไม่ได้เกิดมาเพื่อเป็นอาหารคน

1.2 ห้ามลักทรัพย์ คือ ลอกขโมยความผู้อื่นมาทำรายงานโดยไม่ได้อ้างอิง ผิดศีลข้อ 2 ยืมเงินหรือสิ่งของของคนอื่นแล้วไม่คืนให้ตรงเวลา ผิดศีลข้อ 2 หยิบฉวยของในร้านโดยไม่จ่ายเงิน ผิดศีลข้อ 2 หลบหลีกการจ่ายค่าโดยสาร ผิดศีลข้อ 2 หยิบฉวยของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ผิดศีลข้อ 2

1.3 ห้ามประพฤติดิถินในกาม คือ ไปเที่ยวกับคนอื่นที่ไม่ใช่แฟนเกินเพื่อนสนิท ผิดศีล ข้อ 3 มีสัมพันธ์ลึกซึ้งแบบไม่ผูกพันกับคนอื่นที่ไม่ใช่แฟน ผิดศีลข้อ 3 การดูสื่อลามกอนาจาร เช่น หนังสือ รูปภาพ คลิป VCD เป็นต้น ไม่ผิดศีลข้อ 3 (แต่เป็นปัจจัยให้ผิดศีลข้อ 3 ได้) แอบรักแฟนคนอื่น ไม่ผิดศีลข้อ 3 (แต่เป็นปัจจัยให้ผิดศีลข้อ 3 ได้) จีบหรือพูดจาเกี้ยวพาราสีกับคนอื่นที่ไม่ใช่แฟน ผิดศีลข้อ 3

1.4 ห้ามพูดเท็จ คือ พูดเท็จ พูดต่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพื่อเจ้อ ผิดศีลข้อ 4 เล่าเรื่องไม่จริงเพื่อผลประโยชน์ ผิดศีลข้อ 4 พูดนิทา และให้ร้ายผู้อื่น ผิดศีลข้อ 4 ทำให้พ่อแม่เสียใจเพราะคำพูด ผิดศีลข้อ 4 พูดโอ้อวด ทับถม ทำให้คนอื่นได้รับความอับอาย ผิดศีลข้อ 4

1.5 ห้ามเสพของมีนเมา คือ การสูบบุหรี่ ผิดศีลข้อ 5 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์ สเปย์ สาทอ เป็นต้น ผิดศีลข้อ 5 การเสพยาบ้า กัญชายาอี ยาเลิฟ หรือการเสพสิ่งเสพติดชนิดอื่น ผิดศีลข้อ 5 จัดปาร์ตี้ในกลุ่มเพื่อนสนิทด้วยการดื่มน้ำเมาหรือสุรา ผิดศีลข้อ 5 สังสรรค์กับแฟนหรือคนในครอบครัวโดยมีการดื่มน้ำเมาหรือสุรา ผิดศีลข้อ 5

2. พฤติกรรมการรักษาศีล 5 หมายถึง การงดเว้นตามข้อห้ามที่กำหนดไว้ในศีล 5 กล่าวคือ ไม่ล่วงละเมิดในข้อห้าม 5 ประการ ในการวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบการรักษาศีล 5 ให้ชัดเจน เพื่อง่ายต่อการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 ไม่ฆ่าสัตว์ คือ ไม่เบียดเบียนหรือประทุษร้ายสัตว์มีชีวิต เช่น ไม่ฉีดยากันขุงหรือแมลงในบ้าน ไม่ตบขุงหรือแมลงที่มารบกวน เมื่อมีคนหรือสัตว์มาทำร้ายท่าน ๆ ไม่ทำร้ายตอบ หรือไม่ฆ่าสัตว์นั้น ไม่ยิงนก ตกปลา หรือรังแกสัตว์ชนิดอื่น ไม่นำสัตว์ที่มีชีวิตมาประกอบอาหาร

2.2 ไม่ลักทรัพย์ คือ การประพฤตีสัจจริต เช่น ไม่ลอกข้อความผู้อื่นมาทำรายงาน โดยไม่ได้อ้างอิง ยืมเงินหรือสิ่งของคนอื่นแล้วต้องคืนให้ตรงเวลา ไม่หยิบฉวยของในร้านโดยไม่จ่ายเงิน ไม่หลบหลีกการจ่ายค่าโดยสาร ไม่หยิบฉวยของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต

2.3 ไม่ประพฤตีสอดในกาม คือ ไม่ไปเที่ยวกับคนอื่นที่ไม่ใช่แฟนเกินเพื่อนสนิท ไม่มีสัมพันธ์ลึกซึ้งแบบไม่ผูกพันกับคนอื่นที่ไม่ใช่แฟน ไม่ดูสื่อลามกอนาจาร เช่น หนังสือรูปภาพ คลิป VCD เป็นต้น ไม่แอบรักแฟนคนอื่น ไม่จีบหรือพูดจาเกี้ยวพาราสีกับคนอื่นที่ไม่ใช่แฟน

2.4 ไม่พูดเท็จ คือ ไม่พูดเพื่อให้เกิดความเข้าใจผิด ไม่เล่าเรื่องไม่จริงเพื่อผลประโยชน์ ไม่พูดนิทาน และให้ร้ายผู้อื่น ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจเพราะคำพูด ไม่พูดโอ้อวดทับถม ทำให้คนอื่นได้รับความอับอาย

2.5 ไม่เสพของมีนเมา คือ ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์ สเปย์ สาโท เป็นต้น ไม่เสพยาบ้า กัญชา ยาอี ยาเลิฟ หรือเสพลิงเสพติดชนิดอื่น ไม่จัดปาร์ตี้ในกลุ่มเพื่อนสนิทด้วยการคิมน้ำเมาหรือสุรา ไม่สังสรรค์กับแฟนหรือคนในครอบครัว โดยมีการคิมน้ำเมาหรือสุรา

3. นักศึกษา หมายถึง นิสิต หรือนักศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษามหาสารคาม และวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ทุกชั้นปี ในปีการศึกษา 2552

4. สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งของรัฐและเอกชน ที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษามหาสารคาม และวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาความรู้ และพฤติกรรมกรรรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ และนำไปใช้ ดังนี้

1. นำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักษาศีล 5 และเผยแพร่ต่อสาธารณชนทั่วไป

2. สถาบันการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ของนักศึกษา